

ШЛЯХИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

І. О. САМОЙЛЕНКО, канд. екон. наук, доц. кафедри менеджменту і маркетингу в міському господарстві Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

На тлі євроінтеграційних прагнень державне регулювання функціонування природних монополій, якість надання ними населенню та іншим суб'єктам господарювання послуг мають відповідати чинним європейським стандартам (тарифної політики, надійності енергопостачання, рівню обслуговування, охорони навколишнього середовища тощо), що вимагає структурної перебудови в середині ринку електроенергії; формування ефективних організаційно-правових та економічних механізмів на всіх рівнях управління.

Недосконалість правових норм вищої юридичної сили тягне за собою неефективність підзаконних актів з питань користування електроенергією і породжує функціонально не структуровану аморфну систему державного управління у цій сфері. Для успішного та ефективного функціонування електроенергетики та мінімізації потенційних ризиків необхідно побудувати надійну й сучасну систему її нормативно-правового регулювання, при якій на виконання прийнятих законів своєчасно приймалися б відповідні нормативні правові акти нижчого рівня. При цьому необхідне активне застосування законодавства щодо захисту прав споживачів, яке у сформованих соціально-економічних обставинах створює необхідні передумови для подальшого розвитку і вдосконалення заходів щодо захисту законних інтересів споживачів.

Подальший розвиток ринку електроенергії вимагає збалансованого підходу та комплексності у вирішенні проблем забезпечення якості електроенергії. Це потребує обґрунтування сукупності заходів на національному та регіональному рівні, а також на рівні підприємств-постачальників електроенергії.

На національному рівні необхідно:

По-перше, посилення відповідальності енергокомпаній перед споживачами за допомогою прийняття відповідних технічних та нормативно-правових документів. Зокрема, Держенергонагляд повинен забезпечити технічну доказовість провини постачальника в разі надання їм неякісних послуг. Якщо ж постачальник відмовляється провести вимірювання, споживач повинен мати можливість сам організувати такі вимірювання із залученням організацій, які мають відповідні повноваження, надані Держспоживстандартом. Представник такої організації і споживач складають акт про якість електроенергії, який надсилається постачальнику для застосування необхідних заходів і проведення перерахунку за неякісну електроенергію (якщо її неякісність встановлена актом). При цьому постачальник повинен відшкодувати витрати споживача на проведення вимірювань.

Також регуляторний орган та неурядові організації повинні через засоби

масової інформації заохочувати споживачів відстоювати свої права в разі отримання неякісної електроенергії аж до звернення до судових органів. При цьому повинні бути спрощені судові процедури, пов'язані зі зверненнями та позовами з приводу збитків, завданих неякісною електроенергією.

По-друге, розробити організаційно-розпорядчий документ «Порядок з розгляду скарг споживачів на якість електроенергії», який би визначав організаційні заходи й порядок взаємодії при розгляді скарг споживачів на неналежну якість електроенергії. Такий документ повинен затверджуватися органами управління енергопостачальної й мережевої компаній, а також угодою між ними і, за погодженням, з виконавцями комунальних послуг.

У Порядку слід відобразити:

- перелік нормативно-правових та інструктивних документів, якими слід керуватися;
- перелік комплекту документів, необхідних для розгляду скарг:
 - ✓ зразок заяви, яка подається споживачем (де вказується розмір збитку);
 - ✓ перелік документів, які підтверджують право власності на пошкоджене майно (касові та товарні чеки, гарантійні зобов'язання, видані при купівлі майна і под.);
 - ✓ необхідні доказові документи (акти), які повинні надаватися як споживачем, так і енергопостачальною компанією;
 - порядок розгляду скарг в енергопостачальній компанії;
 - відповідальність за розгляд скарг споживачів на якість електроенергії;
 - термін розгляду скарги на якість електроенергії.

На регіональному рівні необхідним є прийняття спеціального закону «Про регіональне регулювання у сфері електроенергетики», який повинен забезпечити, з огляду на світовий досвід діяльності органів регулювання у сфері природних монополій, її незалежний статус, дистанцію у відношеннях між приватними інтересами регульованих фірм і споживачів та владою.

На рівні підприємств-постачальників електроенергії необхідно інформування споживачів про порядок подання скарг та перелік необхідних документів щодо розгляду скарг споживачів на неналежну якість електроенергії, розробити Пам'ятку «Дії при ушкодженні електроприладів через низьку якість електроенергії», яка має бути розміщена на інтернет-сайті енергокомпанії, а також у місцях прийому клієнтів (наприклад, «Куточок споживача»).

В енергетиці склалася практика виконувати діяльність, порушуючи чужі й не захищаючи свої права. Відсутність чітких процедур, які дозволяють реалізувати право на доступ до інформації та право на участь у прийнятті значущих рішень, призводить до того, що фактично ускладнюється реалізація права споживачів на доступ до правосуддя.

Для забезпечення прозорості у функціонуванні енергосектора законодавство існує, однак воно не має результативних механізмів виконання. Без позначення конкретних механізмів реалізації цих прав, а також без передбачених законодавством санкцій за невиконання ці норми законодавства стають формальними й не дають громадянському суспільству та регулюючому

органу можливості реалізувати дієвий контроль за галуззю.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Д. О. ПРУНЕНКО, канд. екон. наук, доц. Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

На сучасному етапі економічних перетворень для забезпечення функціонування будівельних корпоративних підприємств та протидії негативним явищам, що відбуваються в економіці держави, розроблено нормативно-правове забезпечення.

Особливого значення набуває комплексне застосування існуючих законодавчих актів, що впливають на функціонування та розвиток будівельної галузі, серед яких необхідно виділити наступні: Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Закони України “Про основи містобудування” № 2780 – XII від 16 листопада 1992 р., “Про архітектурну діяльність” № 687-XIV від 20 травня 1999 р., “Про проведення експерименту в житловому будівництві на базі холдингової компанії «Київміськбуд»” № 1674 – III від 20.04. 2000 р., “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку з прийняттям Закону України «Про проведення експерименту в житловому будівництві на базі холдингової компанії «Київміськбуд»” № 1694 – III від 20 квітня 2000 р., “Про планування та забудову територій” № 1699 – III від 20 квітня 2000 р., “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за правопорушення у сфері містобудування” № 1988 – III від 21 вересня 2000 р., “Про внесення змін до Закону України “Про основи містобудування” № 2257 - III від 8.02.2001 р., “Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю” за № 978 – IV від 19.06.2003 р., “Про внесення зміни до Закону України “Про планування і забудову територій” № 703-VI 22.02.2007 р., “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та сприяння інвестиційній діяльності у будівництві” № 1026 –VI 16.05.2007 р., Укази Президента України “Про заходи щодо розвитку іпотечного ринку в Україні” № 695/2002 від 8 серпня 2002 р., “Про заходи щодо вдосконалення державного регулювання у сфері будівництва житла та стабілізації ситуації на первинному ринку” № 185/2005 від 3 березня 2006 р. та ін.

Отже, за роки незалежності створено нормативно-правове забезпечення щодо функціонування будівельної галузі України. Проте, у період нарощування кризових явищ виникає необхідність здійснення змін у представленому забезпеченні для протидії негативним явищам. Крім того, існують відповідні проблемні аспекти, пов’язані із реалізацією та виконанням представлених нормативно-правових актів, для забезпечення ефективності функціонування будівельних підприємств.